

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 23/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 24 september 2013 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker (RP 109/2013 rd) till finansutskottet för beredning.

Lagmotioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat följande lagmotioner:

- LM 14/2011 rd — (Sanna Lauslahti /saml m.fl.): Lag om ändring av lagen om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker (remitterades den 8 december 2011)
- LM 2/2013 rd — (Ilkka Kanerva /saml m.fl.): Lag om ändring av lagen om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker (remitterades den 28 februari 2013)

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har social- och hälsovårdsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (ShUU 14/2013 rd) återges efter betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets skattedelegation.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- specialsakkunnig Tanja Nurmi och finanssekreterare Veli Auvinen, finansministeriet
- tullöverinspektör Nina Kurki, Tullstyrelsen
- skatteexpert, vicehäradshövding Mika Jokinen, Finlands Näringsliv rf
- direktör Marleena Tanhuanpää, Livsmedelsindustriförbundet rf
- direktör Timo Sipilä, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- branschchef Elisa Piesala, Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys ry
- marknadsföringsdirektör Torsti Hurmerinta, Eckes-Granini Finland Oy Ab som representant för Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys ry
- verkställande direktör Elina Ussa, Bryggeri- och läskedrycksindustriförbundet
- ekonomisk expert Helena Pentti, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- direktör Anna Lundén, Företagarna i Finland rf
- specialplanerare Heli Reinivuo, Institutet för hälsa och välfärd
- ekonomisk expert Mikael Kirkko-Jaakkola, Skattebetalarnas Centralförbund.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- Akava ry
- Livsmedelssäkerhetsverket Evira
- paraplyorganisationen för europeiska producenter av sojalivsmedel ENSA
- jord- och skogsbruksministeriet

— Centralhandelskammaren	— Mehu- ja säilyketeollisuusyhdistys ry
— Konkurrens- och konsumentverket	— Finlands dagligvaruhandel rf
— Säkerhets- och utvecklingscentret för läkemedelsområdet Fimea	— social- och hälsovårdsministeriet
	— finansministeriet.

PROPOSITIONEN OCH LAGMOTIONERNA

Propositionen

Regeringen föreslår att lagen om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker ändras. Punktskatten på läskedrycker graderas enligt förslaget i två nivåer. Punktskatten på läskedrycker som innehåller över 0,5 procent socker höjs till 22 cent per liter färdig dryck. Punktskatten på övriga läskedrycker kommer att hållas kvar på nuvarande nivå, 11 cent per liter. Skatten på dryckpulver som innehåller socker höjs från 95 till 140 cent per kilogram. Regeringen föreslår också att kosttillskott, synnerligen energifattiga livsmedel för särskilda näringsändamål avsedda för viktkontroll och läkemedelspreparat inte ska omfattas av skatten och att beskattningen av pulver och koncentrat som används vid tillverkning av drycker preciseras.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2014 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2014.

Lagmotionerna

LM 14/2011 rd. Motionärerna föreslår att lagen om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker även ska gälla kex.

LM 2/2013 rd. I lagmotionen föreslås det att lagen om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker inte heller ska gälla livsmedel som fått godkännande för hälsopåståenden enligt artikel 13 eller 14 i förordning (EG) nr 1924/2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Utskottet tillstyrker propositionen med vissa smärre ändringar.

Propositionen om höjning av punktskatten på läskedrycker bygger på programmet för statsminister Jyrki Katainens regering och de skattepolitiska riktlinjerna i rambeslutet våren 2013. Syftet med höjningen från nästa års början är att den ska öka skatteinkomsterna med 55 miljoner euro årligen.

Höjningen ska i enlighet med rambeslutet endast gälla läskedrycker. Punktskatten för andra produkter som omfattas av lagen om punktskatt på sötsaker, glass och läskedrycker (nedan *lagen om punktskatt på sötsaker*) förblir med andra ord oförändrad. Läskedryckernas genererade i

följande närapå hälften av intäkterna av punktskatt på sötsaker, dvs. 88 miljoner euro av totalt 197 miljoner euro. Målet när det gäller extra inflöde är alltså relativt högt satt med tanke på intäkterna.

Regeringen vill med propositionen också få människor att börja välja läskedrycker med låg sockerhalt. Finländarnas sockerintag överskrider nämligen rekommendationerna i så gott som alla åldersgrupper. Även om det finns ett komplext samband mellan kost och hälsa bör det observeras att sockerhaltiga drycker av olika slag utgör den primära sackaroskällan för barn, ungdomar och män. Valet av skatteobjekt är alltså motiverat.

Höjningseffekten dämpas samtidigt av att punktskatten framöver föreslås vara graderad i

två nivåer och att höjningen bara gäller sockerhaltiga produkter. Sockerfriheten bestäms utifrån Europaparlamentets och rådets gällande förordning¹. Ett påstående om att produkten är sockerfri kan enligt förordningen göras bara om den innehåller högst 0,5 gram socker per 100 gram eller 100 milliliter.

Det är med andra ord bara priset på sockerhaltiga läskedrycker som påverkas av skattehöjningen. Punktskatten på sådana drycker höjs från 11 till 22 cent per liter färdig dryck. Dessutom höjs punktskatten på andra än sockerfria dryckesingredienser från 95 cent till 1,4 euro per kilogram. Ändringen tros minska konsumtionen av läskedrycksskattepliktiga drycker med ca fem procent. Bedömningen inbegriper också antagandet att människor övergår till lindrigare beskattade produkter. Man räknar med att resandeförseln inte ska påverkas särskilt mycket.

Utskottet anser att propositionen på det hela taget är ett steg i rätt riktning och fyller sin plats. Till detta bidrar också att man vid beredningen tagit hänsyn till sockerskattearbetsgruppens rapport och slutsatser². Även social- och hälsovårdsutskottet har tillstyrkt propositionen utan ändringar. Utlåtandeutskottet anser det vara extra angeläget att försöka påverka barns och ungas kostvanor också med hjälp av beskattningen.

Finansutskottet tar i det här sammanhanget inte någon generell ställning till den aktuella lagens räckvidd eller möjligheten att utnyttja skattestyrning i hälsopolitiskt syfte. Frågan har lyfts upp bl.a. i sockerskattearbetsgruppens rapport och enligt slutsatserna behövs det nya framförskade rön. Faktum är dessutom att informationssystemet för punktbeskattningen håller på att ses över och att det inte går att föra in nya skatter i det förrän tidigast 2015. Det blir således aktuellt med eventuella principiella eller strukturella förändringar först senare.

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1924/2006 av den 20 december 2006 om näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel.

² Sokeriverotyöryhmän loppuraportti, Finansministeriets publikationer 3/2013.

Utskottet anser det angeläget att man ger akt på hur punktskatten på sötsaker påverkar konsumtionen och priserna. Utifrån uppföljningen kan man göra en uppskattning av skatteeffekterna för bl.a. näringslivet och gråimporten. Förändringar i konsumtionen signalerar också indirekt att skatten eventuellt haft hälsoeffekter. Rönen gör det även möjligt att diskutera om beskattningen kunde vidareutvecklas för att styra in konsumtionen på produkter som exempelvis innehåller mindre socker, mättade fetter och salt.

Lagmotionerna

Utskottet föreslår att motionerna förkastas.

Detaljmotivering

1 §:n 3 mom. 6 punkten. Paragrafen gäller lagens tillämpningsområde och 3 mom. produkter som faller utanför lagens räckvidd. Regeringen föreslår att momentet kompletteras med en ny 6 punkt om bl.a. läkemedelspreparat. Enligt den punkten tillämpas lagen inte på läkemedelspreparat som avses i 4 § i läkemedelslagen (395/1987) "och som under de förutsättningar som anges i 20 a § i nämnda lag kan säljas till allmänheten". Den senare bisatsen inskränker emellertid felaktigt begreppet läkemedelspreparat och bör följaktligen strykas. Meningen är att alla läkemedelspreparat enligt läkemedelslagen ska stå utanför lagens tillämpningsområde.

Utskottet föreslår att momentet preciseras i enlighet härmed.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget enligt propositionen men 1 § 3 mom. 6 punkten med ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

förkastar lagmotionerna LM 14/2011 rd och LM 2/2013 rd.

Utskottets ändringsförslag

(4 och 5 punkten som i RP)
6) läkemedelspreparat som avses i 4 § i läkemedelslagen (395/1987) (*utesl.*).

1 §

Tillämpningsområde

— — — — —
Denna lag tillämpas inte på följande produkter:
— — — — —

Helsingfors den 15 november 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Pentti Kettunen /saf
medl. Leena Harkimo /saml
Pertti Hemmilä /saml
Jouko Jääskeläinen /kd
Sampsa Kataja /saml
Anneli Kiljunen /sd
Esko Kiviranta /cent
Mika Lintilä /cent
Heli Paasio /sd

Kari Rajamäki /sd
Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Sari Sarkomaa /saml
Kauko Tuupainen /saf
Kari Uotila /vänst
Ville Vähämäki /saf
ers. Raimo Piirainen /sd
Eero Reijonen /cent.

Sekreterare i delegationen var

utskottsråd Maarit Pekkanen.

RESERVATION

Motivering

Den byråkratiska bördan av punktskatten på sötsaker är ställd i relation till produktionsvolymen störst för småproducenter som överskrider det gränsvärde som lagts fast i lagstiftningen för småskalig produktion. Det innebär extrakostnader och omak när de t.ex. ska sätta sig in i bestämmelserna om punktskatt på sötsaker, ta ställning till bokföringsfrågor och betala för tillstånd. De här kostnaderna kan anses vara oskäliga i förhållande till skatteinflödet.

Finland har genom nationell lagstiftning lagt fast tröskelvärden för småskalig produktion. Den produktion som inte når upp till tröskelvärdet är befriad från punktskatt. I dagsläget behöver punktskatt på sötsaker inte betalas om årsproduktionen uppgår till högst 10 000 kilo sötsaker eller glass eller högst 50 000 liter läskedryck eller saft.

Om skattestödet till företaget är av mindre betydelse kan EU:s *de minimis*-förordning tillämpas. Med stöd av den förordningen kan ett företag få stöd till ett belopp av högst 200 000 euro under tre skatteår. I det beloppet ingår alla *de minimis*-stöd som olika myndigheter betalar under perioden i fråga. *De minimis*-förordningen lägger alltså en övre gräns även för definitionen av småskalig produktion i punktskattehänseende. Allt som understiger denna gräns är det fritt fram att besluta nationellt om.

Arbetsgruppen som utrett sockerbeskattningen konstaterar i sin slutrapport (Finansministeriets publikationer 3/2013)

att de minimis-förordningen om statligt stöd av mindre betydelse skulle tillåta ett avsevärt högre satt tak för verksamhet som inte omfattas av punktskatten.

Punktskattegränserna för småskalig produktion kan alltså höjas utan ingripande från EU.

Regeringen står nu i beråd att gradera punktskatten för läskedrycker i två skatteklasser. Alla läskedrycker som innehåller mer än 0,5 procent socker hör hädanefter till klassen med strängare skatt. Den strängare beskattningen drabbar också läskedrycker som framställts av rena, inhemska säsongprodukter. Äkta bär- och fruktsafter av detta slag bör snarare gynnas som hälsosamma alternativ i stället för att beskattas.

Eftersom inhemska bär och frukter inte bara innehåller naturliga vitaminer utan också socker, tas punktskatt ut enligt den högre klassen även om något extra socker inte tillsätts saftkoncentratet. Den småskaliga finländska saftproduktionen är ett typexempel på produktion med naturliga råvaror som drabbas av den högre punktskatten.

För att främja inhemskt produktion av äkta saft- och fruktsafter och riva de administrativa hindren för småskalig produktion bör regeringen i sin drive att rensa bland normerna skrida till åtgärder för att taket för småskalig läskedrycksproduktion höjs till 70 000 liter om året.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner lagförslaget enligt utskottets betänkande och

att riksdagen godkänner ett uttalande (Reservationens förslag till uttalande).

Reservationens förslag till uttalande:

Riksdagen förutsätter att regeringen utan dröjsmål bereder en proposition om höjning av gränsen för småskalig produktion av läskedrycker till 70 000 liter om året.

Helsingfors den 15 november 2013

Mika Lintilä /cent
Eero Reijonen /cent
Esko Kiviranta /cent
Markku Rossi /cent

Pentti Kettunen /saf
Kauko Tuupainen /saf
Ville Vähämäki /saf